

УДК 903.5:[393:2-557-137:59](477.4-15)"652"
DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/ars.2022.26.5009>

РИТУАЛЬНЕ ПОКЛАДАННЯ ТУШ ТВАРИН В ІНГУМАЦІЙНИХ ПОХОВАННЯХ НАСЕЛЕННЯ ЧЕРНЯХІВСЬКОЇ КУЛЬТУРИ ЗАХІДНОГО ПОДІЛЛЯ: ЕТНОКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ

Віталій ВДОВИЧЕНКО

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра археології та історії стародавніх цивілізацій,
вул. Університетська, 1, Львів, Україна, 79000,
e-mail: vitalik30122000vdovithenko@ukr.net
ORCID: 0009-0003-7743-1351*

Розглянута проблематика ритуального покладання туш тварин в інгумаційних похованнях черняхівської культури. Для з'ясування цього питання використано матеріали черняхівських могильників Західного Поділля – регіону активних міжетнічних контактів у пізньоримський час. На прикладі шести некрополів проаналізовано захоронення зі згаданим ритуалом, встановлено зв'язок між обрядами сарматських племен і поширенням цієї традиції серед черняхівської спільноти. Висловлено припущення щодо присутності кочових номадів серед місцевого землеробського населення досліджуваного регіону.

Ключові слова: поховальний обряд, поховання, черняхівська культура, сармати.

Одним з етапів дослідження генези інгумаційної поховальної традиції черняхівської культури є аналіз обряду покладання туші або її частини з покійником у могилу. Ця тема неодноразово піднімалася в науковій літературі. Зокрема, дослідники намагалися дати відповідь на питання: запозиченим чи власне черняхівським був цей ритуал, і чи може він вказувати на присутність сарматських номадів у черняхівській спільноті? Одним із перших, хто звернув увагу на цю проблему, був Юрій Кухаренко. Аналізуючи сукупні елементи поховальних звичаїв на могильниках землеробських племен, він хоча й не вважав її ознакою присутності кочівників серед осілого населення, однак відзначив, що ця обрядовість була наявна саме у тих захороненнях, які він вважав “сарматськими” [Кухаренко, 1954, с. 118]. Еммануїл Рікман припустив, що присутність частини туші тварини з ножем (або без нього), звичай

закопувати у могилу голову або ноги коня, є нічим іншим, як ознакою поховальної обрядовості кочівників-сарматів [Рикман, 1975, с. 320]. Сліди цього ритуалу часто простежуються в південному та південно-східному ареалі проживання черняхівської спільноти, де контакти між землеробським населенням і кочівниками були досить активними. Як приклад, науковці Олександра Гудкова і Михайло Фокеев, аналізуючи черняхівський могильник в с. Холмське Одеської області, звернули увагу на звичай залишати в похованнях цілі туші жертвних тварин, або їхні частини, з увіткнутими ножами, або без них [Гудкова, Фокеев, 1984, с. 76]. Вивчаючи поховальний обряд черняхівської культури на могильнику в с. Компанійці Полтавської області, Андрій Обломський дотримувався погляду, що ритуал покладання туші тварини, або її частини, був ознакою впливів кочівників [Обломський, 1999, с. 82]. Аналогічну позицію розвивала Ольга Гей, спираючись на результати аналізу черняхівських захоронень у межиріччі Нижнього Дніпра та Дністра [Гей, 1985, с. 31–34].

Борис Магомедов до тези про “сарматськість” цього обряду поставився обережно. Опираючись на висновки Фолькера Бірбрауера [Bierbrauer, 1989, с. 71], дослідник висловив думку, що покладання напутньої їжі було характерним також і для германської аристократії, звідки цей обряд міг прийти до черняхівської культури [Магомедов, 1999, с. 134]. Тут потрібно відзначити, що на черняхівських захороненнях трапляються доволі різні варіації заупокійної трапези (подекуди це можна простежити в рамках одного могильника). У похованнях, які мали яскраві кочівницькі індикатори, часто спостерігається тенденція саме до покладання туші тварини з ножем (або без). В інших же захороненнях варіації заупокійної трапези могли бути нетиповими для сарматів. Наприклад, в похованні 3 Чистилівського могильника на Тернопільщині кістки жертвної тварини були розкидані по могильній ямі і частково локалізовані біля ніг покійника [Герета, Харитонов, 1979, с. 136–137]. У похованні 5 біля с. Гаврилівки (Херсонська обл.) – розкидані кістки різноманітних тварин (вівці, курей, риб’ячі кістки) та шкарлупи яєць [Bierbrauer, 1989, с. 72]. Тому стверджувати про винятково германське або кочівницьке походження черняхівської традиції покладання заупокійної трапези у всій її варіативності було б недоречно. Імовірнішим видається, що як “сарматський”, так і “германський” варіанти ритуалу могли пересікатись між собою, демонструючи цим етнічну строкатість населення того чи іншого регіону.

Аналізуючи черняхівські могильники Дніпро-Донецького Лісостепу на предмет сарматських впливів, Михайло Любичев продемонстрував певний зв'язок покладання туші тварини з іншими елементами кочівницької поховальної обрядовості (могили з підбоями, заплечиками, специфічне положення скелету, типовий супровідний інвентар і т. д.) [Любичев, 2011, с. 33–38]. Володимир Тилищак, спираючись на матеріали черняхівського могильника в с. Чернелів-Руський, зробив висновок, що покладання саме частини тіла тварини, а не приготованої їжі, є сарматською ознакою [Тилищак, 2018, с. 112–113].

Для кочовиків звичай покладання напутньої їжі в поховання у вигляді частини туші тварини був характерним протягом всього періоду їхнього перебування в Північному Причорномор'ї (II ст. до н.е. – IV ст. н.е.) [Симоненко, 1993, с. 23]. Як правило, до могили клали частину туші тварини (лопатка або нога барана), в яку був увіткнутий ніж (хоча, часто трапляються покладання туш тварин без ножа). Переважно напутню їжу розташовували біля голови покійника (рис. 1, 1), хоча й відомі випадки покладання біля ніг [Симоненко, 1993, с. 79] (рис. 1, 2). Найпоширенішим цей звичай був у середньосарматський період (I – перша половина II ст. н. е.). Територіально ритуал досить варіювався – наймасовіше він проявляється на Лівобережжі Дніпра (78 % від усіх погребінь) і не так активно практикувався на Правобережжі Дніпра та за Дністром (36 %) [Симоненко, 2004, с. 141]. У пізньосарматський період (друга половина II–IV ст. н. е.) звичай покладати напутню їжу практично зник на сарматських пам'ятках Північного Причорномор'я [Симоненко, 1999, с. 14].

Олександр Симоненко висловив думку, що з приходом готів на рубежі II–III ст. н. е. частина сарматських племен (роксолани, алани) увійшла до складу нової народності, залишивши по собі сліди спорадичної присутності, що і відобразилося на могильниках черняхівської культури [Симоненко, 1999, с. 31–32]. Найімовірніше, ці невеликі розрізнені групи кочовиків принесли зі собою описаний ритуал.

Загалом дослідники сходяться на думці, що цей ритуал був принесений у черняхівську спільноту ззовні. Головний напрямок, звідки він міг прийти, пов'язаний зі степовим населенням Північного Причорномор'я, а саме з сарматськими племенами.

Регіон, обраний для вибіркового аналізу цієї проблеми – Західне Поділля – територія, яка була однією з багатьох зон контактів між степовим населенням та їхніми північними сусідами. Особливу увагу в контексті міжетнічних зв'язків у пізньоримський час йому приділяли Іон Винокур [Винокур, 1970, с. 33], Богдан Строць [Строць, 2011, с. 33–

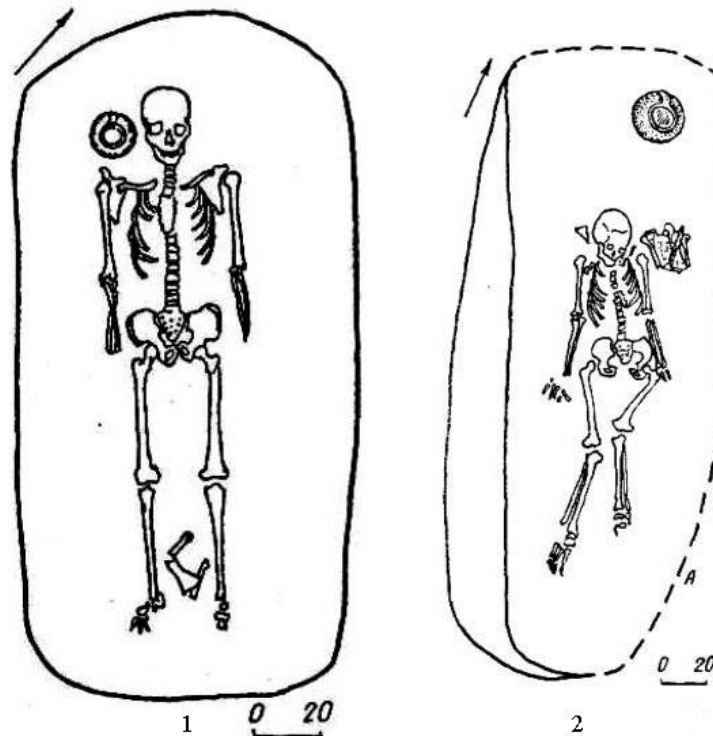

Рис. 1. Сарматські поховання середньосарматського періоду: 1 – Балтазарівка (курган 3, поховання 2) (покладання напутньої їжі зліва біля голови покійника) (за Симоненко, 1993); 2 – Каїрка (курган 1, поховання 8) (покладання напутньої їжі в ногах покійника, без ножа) (за Симоненко, 1993).

35] і Ярослав Онищук [Онищук, 2018, с. 123–125]. У I–II ст. н. е. сармати активно освоювали ці землі, про що свідчать їхні могильники у середній течії Дністра (Острівець, Ленківці, Киселів, Буряківка, Товсте) [Смішко, 1976, с. 38–40] та характерна для культури кочівників кам'яна стела із с. Заздрість (Тернопільської обл.) [Онищук, 2018, с. 124].

Зі середини III ст. н. е. тут проживало черняхівське населення, про що свідчить велика кількість як поселень, так і могильників. Вони розташовані скупченнями, неподалік одні від одних, створюючи компакту зону проживання. На сьогодні відома 251 пам'ятка: 219 поселень і 32 могильники та окремих захоронення [Строцен, 2010, с. 165]. В процесі аналізу поховань було виокремлено могили з покладанням туші тварини або її частини.

На могильнику в Романовому Селі (Тернопільського району Тернопільської області) кістки жертвних тварин виявлено у двох

похованнях – 1 і 4 [Строць, 2010, с. 167–168]. В обох випадках покійники лежали випростано, головою на північ. Самі поховання були поруйновані. Серед супровідного інвентарю були присутні гончарний посуд, гребінь та намистини. У першому захороненні знайдено частину скелета ягняти (або кози?), у другому – цілий кістяк невеликої тварини, локалізований біля ніг покійника [Строць, 1993, с. 39–42].

На некрополі Раківець-Чеснівський (Тернопільська область) кістки тварин, разом із металевими ножами, виявлені в похованнях 8 і 14. В останньому ноги в жінки, яка лежала у випростаному положенні, головою на північ, були підігнутими [Винокур, Островский, 1967, с. 148].

На некрополі поблизу с. Думанів (Кам'янець-Подільського району Хмельницької області) виявлено два погребіння з подібним ритуалом. У похованні 13, здійсненому за обрядом трупопокладення, виявлено скелет дитини, яка лежала у випростаному положенні на спині, головою на північ. Поруч із головою покійника була туша ритуально забитої тварини, а під нею – залишки залізного ножа [Кропоткин, 1979, с. 5–6]. У могилі 58 кістяк чоловіка лежав у дещо зігнутому положенні на лівому боці, з підігнутими ногами у північно-східному напрямку. Біля його голови було виявлено частину скелета дрібної рогатої худоби. Поховання супроводжувала значна кількість інвентарю [Кропоткин, 1981, с. 17–18].

На могильнику в с. Ружичанка (Хмельницького району Хмельницької області) кістки дрібної рогатої худоби були присутні в захороненні 29. У ньому лежала жінка, головою на північ, у випростаному положенні. Osteологічні залишки тварини знаходилися біля голови. У супровідному інвентарі виявлено підвіску *Volinus brandaris*, яка виконувала функцію поясного амулету [Гопкало, 2012, с. 347]. Їхнє поширення серед населення черняхівської культури В. Тилішак пов'язав із впливами кочівників [Тилішак, 2019, с. 82–83].

На некрополі поблизу с. Малинівці (Кам'янець-Подільського району Хмельницької області) в захороненні 1 виявлено кістки вівці. Скелет чоловіка лежав випростано, головою на північний захід. Хоча поховання було зруйноване, вдалося встановити, що конструкція поховальної камери мала підбій [Пачкова, Яковенко, 1983, с. 55]. Такий тип ускладнень поховальної камери дослідники пов'язують зі сарматами [Любичев, 2011, с. 33–34].

Низку поховань з елементами досліджуваного обряду принесли дослідження могильника в Чернелеві-Руському біля Тернополя. Зокрема, жертвні покладання тварин були знайдені в захороненнях 55, 146 і 300 [Тилішак, 2018, с. 111–112]. Варто додати, що в похованні 55 також виявлено намисто, яке складалося з великої кількості намистин та амулет

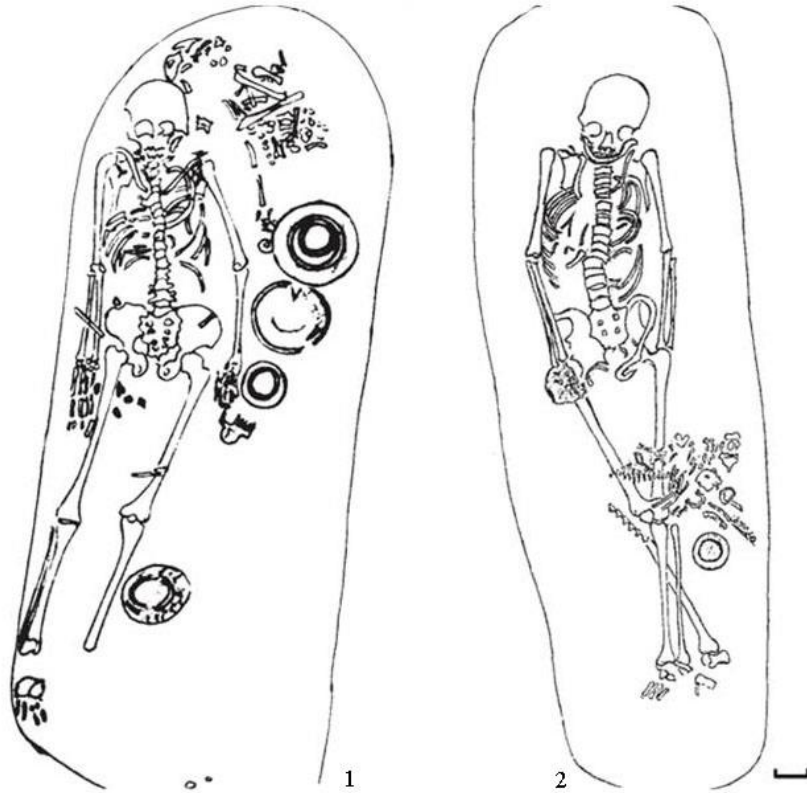

Рис. 2. План поховань із могильника Чернелів-Руський: 1 – поховання 146 (остеологічні рештки розташовані зліва біля голови); 2 – поховання 300 (рештки туші тварини локалізовані на лівому стегні покійника) (за Герета, 2013).

із мушлі тропічного молюска [Герета, 2013, с. 37–38]. Сама ж могильна яма мала сліди заплечиків, наявність яких у поховальних конструкціях вважаються сарматськими впливами [Рикман, 1975, с. 320]. У захороненні 146 в останки жертвовної тварини був увіткнутий ніж [Герета, 2013, с. 57–58] (рис. 2, 1).

У могилі 300 скелет покійника мав перехрещені в колінах ноги, а остеологічні рештки вівці лежали на його лівому стегні [Герета, 2013, с. 90] (рис. 2, 2). Окрім того, у похованні 64 біля померлого було знайдено цілий скелет жертвовної тварини [Герета, 2013, с. 39].

Обряд із покладенням у могилу туші кози або вівці дослідники вважають поховальним елементом, перейнятим черняхівцями від сарматів. На могильниках Західного Поділля такі ознаки засвідчені в 12

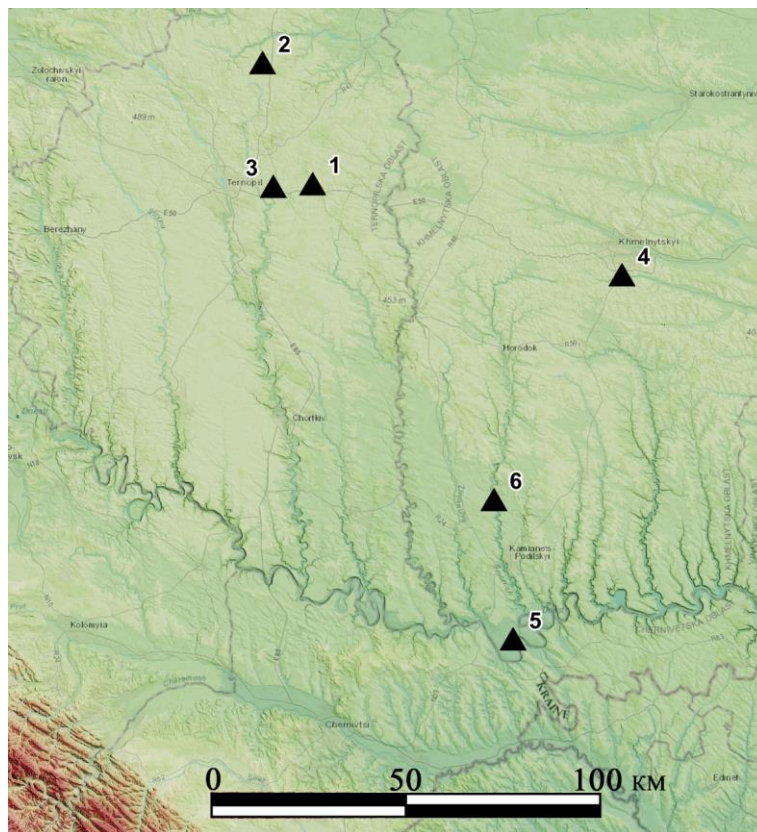

Рис. 3. Пам'ятки черняхівської культури Західного Поділля з елементами сарматської поховальної обрядовості: 1 – Романове Село; 2 – Раківець; 3 – Чернелів-Руський; 4 – Ружичанка; 5 – Малинівці; 6 – Думанів. Графіка: Д. Мостовий.

захороненнях (рис. 3). Цікаво, що в більшості таких могил також виявлено низку предметів супровідного інвентарю сарматського походження (прикраси у вигляді намист і підвісок), а також типові елементи кочівної поховальної обрядовості (могильні ями з підбоями або із заплечиками). Хоча цей ритуал у досліджуваному ареалі представлений слабо, та все ж він вказує на певний рівень контактів осілого землеробського населення з кочівниками степової та лісостепової зон. Не виключено, що він може відображати фізичну присутність сарматської людності в черняхівській культурі Західного Поділля.

Отже, на Західному Поділлі в першій половині I тис. н. е. відбувалися досить активні етноформуючі процеси, в яких брали участь представники різних культурних спільнот. Своєрідне місце серед них займали сарматські племена. Завдяки аналізу поховальної обрядовості

черняхівських племен встановлено, що ритуал покладання туші тварини з ножем (або без нього) належав кочовим номадам. Виходячи з цього, можемо припустити присутність цієї людності в черняхівській культурі Західного Поділля. Однак, зважаючи на незначну кількість таких поховань, її вплив був незначним. Ймовірно, в процесі подальшого спільного проживання, сармати були інфільтровані в черняхівську спільноту, де остаточно асимілювались, залишивши по собі спорадичні сліди власної присутності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Винокур И. “Волыно-Подольское пограничье – один из районов формирования Черняховской культуры”. *Краткие сообщения Института археологии АН СССР* 121 (1970): 27–33.
2. Винокур И., Островский М. “Раковецкий могильник”. *История и археология юго-западных областей СССР начала нашей эры*. Москва, 1967. 144–160. (*Материалы и исследования по археологии СССР* 139).
3. Гей О. “Скіфо-сарматські елементи в могильниках черняхівської культури межиріччя Дніпра та Дністра”. *Археологія* 50 (1985): 27–35.
4. Герета І. *Чернелево-Руський могильник*. Київ, 2013. (ОІУМ 3).
5. Герета И., Харитонов Е. “Чистиловский могильник”. *Могильники черняховской культуры*. Москва, 1979. 136–141.
6. Гопкало О. “Черняховский могильник Ружичанка”. *Лесная и лесостепная зоны Восточной Европы в эпохи римских влияний и великого переселения народов. Конференция 3*. Под. ред. А. М. Воронцова, И. О. Гавритухина. Тула, 2012. 330–400.
7. Гудкова А., Фокеев М. “Черняховский могильник возле с. Холмское”. *Земледельцы и кочевники в низовьях Дуная I–IV вв. н. э.* Киев, 1984. 58–86.
8. Кропоткин В. “Отчет о полевых исследованиях в с. Думанов Каменец-Подольского района Хмельницкой области в 1979 г.”. *Науковий архів Інституту археології НАН України*. 1979/121.
9. Кропоткин В. “Отчет о полевых исследованиях в с. Думанов Каменец-Подольского района Хмельницкой области в 1981 г.”. *Науковий архів Інституту археології НАН України*. 1981/124.
10. Кухаренко Ю. “К вопросу о славяно-скифских и славяно-сарматских отношениях”. *Советская археология* XIX (1954): 111–121.
11. Любичев М. “Погребения с позднескифскими/сарматскими признаками на могильниках черняховской культуры в Днепро-Донецкой Лесостепи”. *Черняхівська культура*. Київ, 2011. 33–53. (ОІУМ 1).
12. Магомедов Б. “Сармати у складі черняхівської культури”. *Етнокультурні процеси в Південно-Східній Європі в I тис. н. е.* Київ, 1999. 132–142.

13. Обломський А. “Типи поховань на черняхівському могильнику Компанійці (етнокультурна інтерпретація)”. *Археологія* 4 (1999): 76–88.
14. Онищук Я. “Взаимосвязи населения вельбарской, сарматской и черняховской культур на территории Западного Подолья во второй четверти I тыс. н. э.”. *Журнал Белорусского государственного университета. История* (2018): 120–129.
15. Пачкова С., Яковенко Э. “Черняховский могильник Малиновцы на Днестре”. *Археологические памятники Среднего Поднестровья*. Киев, 1983. 55–61.
16. Рикман Э. *Этническая история населения Поднестровья и прилегающего Подунавья в первых веках нашей эры*. Москва, 1975. 302–333.
17. Симоненко А. *Сарматы Таврии*. Киев, 1993.
18. Симоненко О. *Сармати Північного Причорномор'я. Хронологія, періодизація та етно-політична історія*. Автореф. дис... докт. іст. наук. Київ, 1999.
19. Симоненко А. “Хронология и периодизация сарматских памятников Северного Причерноморья”. *Сарматские культуры Евразии: проблемы региональной хронологии. Доклады к 5 международной конференции “Проблемы сарматской археологии и истории”*. Краснодар, 2004. 134–173.
20. Смішко М. “Сарматські племена”. *Населення Прикарпаття і Волині за доби розкладу первіснообщинного ладу та в давньоруський час*. Київ, 1976. 38–47.
21. Строценъ Б. “Могильник черняхівської культури в Романовому Селі на Тернопільщині”. *Наукові записки Тернопільського краєзнавчого музею*. Тернопіль, 1993. 38–56.
22. Строценъ Б. “Пам'ятки пізнього етапу черняхівської культури на Західному Поділлі”. *Археологія Правобережної України*. Київ, 2010. 165–173. (*Археологія і давня історія України* 2).
23. Строценъ Б. “Слов'яно-германське порубіжжя на Західному Поділлі”. *Доистория Восточной Европы позднеримского времени – начала эпохи Великого переселения народов. Материалы полевых семинаров у с. Войтенки 2009, 2010 гг.* 1 (2011): 33–35.
24. Тиліщак В. *Готи над Гнізною. Таємниці давнього некрополя*. Київ, 2018. 111–119.
25. Bierbrauer V. “Ostgermanische Oberschichtungsgraber der Römischen Kaiserzeit und des frühen Mittelalters”. *Archaeologia Baltica* 8 (1986): 39–106.

REFERENCES

- Vinokur I. “Volyno-Podolskoe pogranchie – odin iz raionov formirovaniia Cherniakhovskoi kultury”. *Kratkie soobshchenia Instituta arkheologii AN SSSR* 121 (1970): 27–33. (in Russian).
- Vinokur I., Ostrovskii M. “Rakovetskii mogilnik”. *Istoria i arkheologia yugo-zapadnykh oblastei SSSR nachala nashei ery*. Moskva, 1967. 144–160. (*Materialy i issledovaniia po arkheologii SSSR* 139). (in Russian).

- Hei O. “Skifo-sarmatski elementy v mohylnykakh cherniakhivskoi kultury mezhyrichchia Dnipra ta Dnistra”. *Arkheologia* 50 (1985): 27–35. (in Ukrainian).
- Hereta I. *Chernelevo-Ruskyi mohylnyk*. Kyiv, 2013. (OIUM 3). (in Ukrainian).
- Gereta I., Kharitonov E. “Chistilovskii mogilnik”. *Mogilniki cherniakhovskoi kultury*. Moskva, 1979. 136–141. (in Russian).
- Gopkalo O. “Cherniakhovskii mogilnik Ruzhychanka”. *Lesnaia i lesostepnaia zony Vostochnoi Evropy v epokhi rimskikh vliani i velikogo pereselenia narodov. Konferentsia* 3. Pod. red. A. Vorontsova, I. Gavritukhina. Tula, 2012. 330–400. (in Russian).
- Gudkova A., Fokeev M. “Cherniakhovskii mogilnik vozle s. Kholmskoe”. *Zemledeltsy i kochevniki v nizoviakh Dunaia I–IV vv. n. e.* Kiev, 1984. 58–86. (in Russian).
- Kropotkin V. “Otchet o polevykh issledovaniakh v s. Dumanov Kamenets-Podolskogo raiona Khmel'nitskoi oblasti v 1979 g.”. *Naukovyi arkhiv Instytutu arkheologii NAN Ukrainy*. 1979/121. (in Russian).
- Kropotkin V. “Otchet o polevykh issledovaniakh v s. Dumanov Kamenets-Podolskogo raiona Khmel'nitskoi oblasti v 1981 g.”. *Naukovyi arkhiv Instytutu arkheologii NAN Ukrainy*. 1981/124. (in Russian).
- Kukhareno Yu. “K voprosu o slaviano-skifskikh i slaviano-sarmatskikh otnosheniakh”. *Sovetskaia arkheologia* XIX (1954): 111–121. (in Russian).
- Liubichev M. “Pogrebenia s pozdneskifskimi/sarmatskimi priznakami na mogilnikakh cherniakhovskoi kultury v Dnepro-Donetskoi Lesostepi”. *Cherniakhivska kultura*. Kyiv, 2011. 33–53. (OIUM 1). (in Russian).
- Mahomedov B. “Sarmaty u skladi cherniakhivskoi kultury”. *Etnokulturni protsesy v Pivdenno-Skhidnii Evropi v I tys. n. e.* Kyiv, 1999. 132–142. (in Ukrainian).
- Oblomskyi A. “Typy pokhovan na cherniakhivskomu mohylnyku Kompaniitsi (etnokulturna interpretatsiia)”. *Arkheologia* 4 (1999): 76–88. (in Ukrainian).
- Onyshchuk Ya. “Vzaimosvizi naselenia velbarskoi, sarmatskoi i cherniakhovskoi kultur na territorii Zapadnogo Podolia vo vtoroi chetverti I tys. n. e.”. *Zhurnal Belorusskogo gosudarstvennogo universiteta. Istoria* (2018): 120–129. (in Russian).
- Pachkova S., Yakovenko E. “Cherniakhovskii mogilnik Malinovtsy na Dnestre”. *Arkheologicheskie pamiatniki Srednego Podnestrovia*. Kiev, 1983. 55–61. (in Russian).
- Rikman E. *Etnicheskaia istoria naselenia Podnestrovia i prilegaiushchego Podunavia v piervykh vekakh nashei ery*. Moskva, 1975. 302–333. (in Russian).
- Simonenko A. *Sarmaty Tavrii*. Kiev, 1993. (in Russian).
- Simonenko O. *Sarmaty Pivnichnogo Prychornomoria. Khronologia, periodyzatsia ta etno-politychna istoriia*. Avtoref. dys... dokt. ist. nauk. Kyiv, 1999. (in Ukrainian).
- Simonenko A. “Khronologia i periodizatsia sarmatskikh pamiatnikov Severnogo Prichornomoria”. *Sarmatskie kultury Evrazii: problemy regionalnoi khronologii. Doklady k 5 mezhdunarodnoi konferentsii “Problemy sarmatskoi arkheologii i istorii”*. Krasnodar, 2004. 134–173. (in Russian).

- Smishko M. “Sarmatski plemena”. *Naseleння Prykarpattia i Volyni za doby rozkladu pervisnoobshchynnoho ladu ta v davnioruskyi chas*. Kyiv, 1976. 38–47. (in Ukrainian).
- Strotsen B. “Mohylnyk cherniakhivskoi kultury v Romanovomu Seli na Ternopilshchyni”. *Naukovi zapysky Ternopilskoho kraieznavchoho muzeiu*. Ternopil, 1993. 38–56. (in Ukrainian).
- Strotsen B. “Pamiatky piznioho etapu cherniakhivskoi kultury na Zakhidnomu Podilli”. *Arkheologia Pravoberezhnoi Ukrainy*. Kyiv, 2010. 165–173. (*Arkheologia i davnia istoria Ukrainy* 2). (in Ukrainian).
- Strotsen B. “Sloviano-hermanske porubizhzhia na Zakhidnomu Podilli”. *Doistoria Vostochnoi Evropy pozdnerimskogo vremeni – nachala epokhi Velikogo pereselenia narodov. Materialy polevykh seminarov u s. Voitenki 2009, 2010 gg.* 1 (2011): 33–35. (in Ukrainian).
- Tylishchak V. *Hoty nad Hniznoi. Taiemnytsi davnoho nekropolia*. Kyiv, 2018. 111–119. (in Ukrainian).
- Bierbrauer V. “Ostgermanische Oberschichtungsgraber der Römischen Kaiserzeit und des frühen Mittelalters”. *Archaeologia Baltica* 8 (1986): 39–106.

Стаття: надійшла до редакції 10.03.2024

прийнята до друку 20.05.2024

RITUAL DEPOSITION OF ANIMAL CARCASSES IN INHUMATION BURIALS OF THE POPULATION OF THE CHERNIAKHIV CULTURE OF WESTERN PODILLIA: AN ETHNOCULTURAL ASPECT

Vitaliy VDOVYCHENKO

Ivan Franko National University of Lviv,

Department of Archaeology and History of Ancient Civilizations,

1, Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79000,

e-mail: vitalik30122000vdovithenko@ukr.net

ORCID: 0009-0003-7743-1351

The study addresses the issue of the ritual deposition of animal carcasses in inhumation burials of the Cherniakhiv culture. Materials from Cherniakhiv burial grounds in Western Podillia – a region of active interethnic contacts in the Late Roman period – were used to explore this topic. Based on six burial grounds, burials featuring the mentioned ritual were analyzed. The research establishes a connection between the burial practices of Sarmatian tribes and the spread of this tradition among the Cherniakhiv community. It is suggested that nomadic steppe groups were present among the local agrarian population of the region.

Keywords: burial rite, inhumation, Cherniakhiv culture, Sarmatians.